

**Az alapvető jogok biztosa és
a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyettes
Közös Jelentése
az AJB-4085/2013. számú ügyben**

Előadó: Dr. Fogarassy Edit

Az eljárás megindulása

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyében található Kesznyéten község roma nemzetiségi önkormányzatának elnöke panaszában sérelmezte, hogy a rendőrség olyan összegű szabálysértési bírságokkal sújtja a roma származású embereket, amit nem tudnak egyszerre kifizetni, mert többségük nehéz szociális körülmények között, több gyermeket nevelve alacsony jövedelemből (22 800 Ft-os foglalkoztatást helyettesítő támogatásból) él. A rendőrök sokszor apró dolgokba kötnek bele, hogy megbüntethessék a roma lakosokat (a kerékpárküllő hiánya miatt például tíz- vagy húszezer Ft-os bírságokra számíthattak). Már nem merik kerékpárral vinni a gyermekeiket óvodába, mert félnek, hogy megbüntetik őket. Természetesen nem vitatják, hogy szükség van a rendőri erőkre, de nem olyan formában, hogy embereket különböztessenek meg a bőrük színe miatt.

A panaszos kifogásolta azt is, hogy 2013. május 13-án és 27-én rabszállító autókkal jöttek ki a rendőrök Kesznyéten, Kiscséc, Girincs és Köröm községekbe, és engedély nélkül bementek a magánlakásokba, hogy összeszedjék a szabálysértőket, sőt csecsemőjükkel otthon levő anyákat is elvittek. Megítélése szerint az eljárás megalázó és szabálytalan volt.

Az önkormányzat elnöke 2014 februárjában azzal egészítette ki a panaszát, hogy a roma lakosok bírságolásának gyakorlata továbbra sem változott.

A panasszal összefüggésben – az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.) 20. § (1) bekezdése értelmében, az 1. § (2) bekezdésének c) és d) pontjaiban foglalt kiemelt ombudsmani kötelezettségnek is eleget téve – a Magyarországon élő nemzetiségek jogainak védelmét ellátó biztoshelyetttel együttműködésben vizsgálatot folytattunk, melynek keretében a Tiszaújvárosi Rendőrkapitányság vezetőjétől tájékoztatást és az iratok megküldését kértük.¹

Az érintett alapvető jogok és rendelkezések

Az emberi méltósághoz való jog: „Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz.” (Alaptörvény II. cikk)

Szabadsághoz és személyi biztonsághoz való jog: „Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz.” „Senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okokból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani.” (Alaptörvény IV. cikk (1) és (2) bekezdés)

A hátrányos megkülönböztetés tilalma és az esélyegyenlőség elősegítése: „Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.” „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.” (Alaptörvény XV. cikk (2) és (4) bekezdés)

Tisztességes eljáráshoz való jog: „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.” (Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés)

---

¹ A biztoshelyettes az Ajbt. 3. § (2) d) pontja alapján közreműködik az alapvető jogok biztosának vizsgálatában.

A megállapított tényállás

1. A Tiszaújvárosi Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztatása

A Tiszaújvárosi Rendőrkapitányság 2013. első félévére vonatkozó mutatói alapján megállapítható, hogy Kesznyéten községben az előző év azonos időszakához képest nőtt a személyes szabadságot korlátozó intézkedések száma (377-ről 407-re), ugyanakkor csekély mértékben csökkent a szabálysértési feljelentések és jelentősebb mértékben a helyszíni bírsággal sújtott személyek száma (558-ról 545-re, illetve 1102-ről 891-re). Prioritást kapott az elzárással is sújtható szabálysértések megelőzése, illetve felderítése, közlekedési – főleg kerékpárral összefüggésben elkövetett – szabálysértés észlelése esetén azonban az állomány gyakrabban élt a figyelmeztetés lehetőségével az elkövetőkkel szemben.

A Tiszaújvárosi Rendőrkapitányság Rendészeti Osztályának állománya 2013. május 14-én és május 27-én reggel 8-tól este 6 óráig elővezetési akciót hajtott végre Kesznyéten, Kiscséc, Girincs és Köröm községekben. Az új szabálysértési törvény 2012. április 15-i hatályba lépését követően elkövetett szabálysértések miatt kiszabott pénzbírságok és helyszíni bírságok végrehajtása sok esetben 2013 első felében jutott abba a stádiumba, hogy az eljárás alá vont, illetve a helyszíni bírsággal sújtott személy elővezetése vált szükségessé. Az elővezetések végrehajtására a célszerűség – az elővezetni kívánt személyek száma és lakhelye – alapján kerül sor. A fenti napokon végrehajtott elővezetések során az elővezetendő személyek nagy számára (38 fő) tekintettel, a biztonságos és eredményes kíséresi feladatok végrehajtása érdekében a rendőrkapitányság a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Rendőr-főkapitányságtól igényelt kísérei szolgálati gépjárművet.

A kapitányságvezető – a megyei rendőrfőkapitány egyetértésével – tájékoztatott arról is, hogy az érintett személyek az elővezetés ellen egy alkalommal sem éltek panasszal. Az elővezetések végrehajtása előre tervezetten, folyamatosan történik a helyszíni bírság végrehajtásával kapcsolatban. A rendőrség nem tart nyilván olyan jellegű adatot, ami alapján következtetni lehetne az elővezetendő személyek nemzetiségi hovatartozására, származására. A fenti napokon végrehajtott elővezetések foganatosításakor *az intézkedő rendőrök egy elővezetett személlyel szemben sem alkalmaztak kényszerítő eszközt.*

A kapitányságvezető – kérésem alapján – arról is tájékoztatott, hogy 2007-ben együttműködési megállapodást kötöttek a kapitányság illetékességi területén található nyolc roma nemzetiségi önkormányzattal. Azokon a településeken, ahol nemzetiségi önkormányzat nem található, a rendőrség a helyi önkormányzaton keresztül tartja a kapcsolatot a roma lakossággal, a kapcsolattartást a rendőrség együttműködési, illetve kiemelt bűnmegelőzési feladatai is tartalmazzák.

A rendőrkapitányságon 2013. március 12-én konzultációs fórumot, május 28-án – a megyei rendőrfőkapitány részvételével – járási közterületi egyeztető fórumot tartottak, ahova a nemzetiségi önkormányzatok vezetőit is meghívták. A rendőrkapitányság saját kezdeményezése, valamint a nemzetiségi önkormányzatok elnökeinek javaslata alapján évente több alkalommal szerveznek közös programokat, megbeszéléseket, melynek során elsősorban a roma gyermekek megszólítására törekszenek. Kesznyéten községben korábban a rendőrség kezdeményezésére előadásokat tartottak „A Magyarországon élő cigány kisebbség helyzetéről.” A rendőri állomány konfliktuskezelő képességének fejlesztése érdekében 2012 júniusában a városi Humánszolgáltató Központ mediátorai tréninget tartottak a rendőrkapitányságon. 2012-ben rendőri intézkedéssel összefüggő hátrányos megkülönböztetésről nem érkezett panasz a rendőrkapitányságra.

2. A szabálysértési iratok áttekintése

2.1. A 2013. május 14-én végrehajtott rendőri intézkedésekkel összefüggő iratok

A Tiszaújvárosi Rendőrkapitányság munkatársai 2013. május 14-én Kiscséc és Girincs községekben összesen 11 ügyben, kilenc személy elővezetése miatt jártak el (két

személynek két-két szabálysértési ügye is volt, amelyben a helyszíni bírságot nem fizették meg), négy további esetben pedig Tiszaújvárosban intézkedtek.

A bírságokat az alábbi szabálysértések miatt szabták ki:

- közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése:
  1. kötelező kerékpártartozékok hiánya – hét esetben (négyeszer ötezer, háromszor tízezer Ft)
  2. oldalra kinyúló rakomány szállítása kerékpárral (tízezer Ft)
  3. egyirányú úton forgalommal szemben haladás kerékpárral (húszezer Ft)
  4. jobbra tartási kötelezettség megsértése kerékpárral (tizenötezer Ft)
  5. lakott területen kívül világítás hiánya, gépjárműnél (ötezer Ft)
- köztisztasági szabálysértés (szemetelés) – három esetben (kétszer ötezer, egyszer ötvenezer Ft)
- érvénytelen hatósági engedéllyel való közlekedés (tízezer Ft)

A szabálysértési eljárás menete a következő volt: A 2012. április és június között (egy ügyben 2012. szeptemberében) elkövetett szabálysértések miatt minden esetben helyszíni bírságot szabtak ki, amit az érintett személy nem fizetett meg és közérdekű munkával sem váltott meg. (A helyszíni bírság kiszabásáról szóló nyomtatvány hátoldalán található tájékoztató tartalmazza a jogszabálynak megfelelő tájékoztatást.)²

A Tiszaújvárosi Városi Bíróság (a továbbiakban: bíróság) a meg nem fizetett bírságokat 2012. október és 2013. január közötti időszakban meghozott végzéseiben elzárásra változtatta át. A rendőrség a végzéseket – 2012. november és 2013. február között – azzal a felhívással küldte meg az érintett személyeknek, hogy a bírságot a határozat kézhezvételétől számított öt napon belül befizethetik, ellenkező esetben az elzárás letöltése végett a kijelölt napon a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben (a továbbiakban: bv. intézet) jelenjenek meg. A felhívások kibocsátása után több hónappal, minden esetben 2013. május 7-én került sor az elővezetési határozatok meghozatalára, majd ügyészi jóváhagyást követően az elővezetések május 14-i végrehajtására.

Kiscsécsen hét személy ügyében jártak el: Két személy a helyszínen befizette az ötezer Ft-os bírságot, ezért őket nem vezették elő.

Egy személyt – kényszerítő eszköz alkalmazása nélkül – elővezettek.

Egy személyt – a rendőri jelentés szerint szökésének megakadályozása érdekében – kényszerítő eszközök (testi kényszer és bilincs) alkalmazását követően vezettek elő, majd előállító egységben helyezték el, mert az elővezetése csak előzetes előállítással volt fogatosítható.

Egy személyt – a rendőri jelentés szerint szökésének megakadályozása érdekében – kényszerítő eszköz (bilincs) alkalmazását követően vezettek elő, majd előállító egységben helyezték el, mert az elővezetése csak előzetes előállítással volt fogatosítható.

Egy személyt május 14-én nem tudtak elővezetni, mert nem találták, ezért május 17-én újból megkísérelték és ezúttal végre is hajtották az elővezetését. A rendőri jelentés szerint szökésének megakadályozása érdekében megbilincseltek, majd előállító egységben helyezték el, mert az elővezetése csak előzetes előállítással volt fogatosítható.

Egy további személyt sem tudtak elővezetni, mert nem találták. A május 17-én megkísérelt újabb elővezetése is eredménytelen volt.

Girincsen két személlyel szemben intézkedtek: Egy személyt május 14-én nem találtak, május 17-én ismételen megkísérelték az elővezetését, ekkor a tizenötezer Ft-os bírságot a helyszínen befizette, így az elővezetésétől elálltak.

² 22/2012. (IV. 13.) BM rendelet 20. §

Egy személyt – a rendőri jelentés szerint szökésének megakadályozása érdekében – kényszerítő eszköz (bilincs) alkalmazását követően vezettek elő, majd előállító egységben helyezték el, mert az elővezetése csak előzetes előállítással volt foganatosítható.

Tiszaújvárosban két ügyben – köztisztasági szabálysértés (szemetelés) miatt – egy hajléktalanszállón intézkedtek: Egy személyt nem vezettek elő, mert május 13-án már elővezették. A másik személyt – a rendőri jelentés szerint szökésének megakadályozása érdekében – kényszerítő eszközök (testi kényszer és bilincs) alkalmazását követően vezettek elő, majd előállító egységben helyezték el, mert az elővezetése csak előzetes előállítással volt foganatosítható.

Két másik személlyel szemben gépjárművel elkövetett szabálysértés – érvénytelen hatósági engedéllyel való közlekedés, valamint lakott területen kívül a világítás hiánya – miatt intézkedtek, de egyiküket sem találták a lakcímükön. A május 17-én megkísérelt újabb elővezetésük is sikertelen maradt.

Az elővezetettek közül tehát csupán egy személlyel szemben nem alkalmaztak kényszerítő eszközt (bilincset), a többiekkel szemben igen.

A parancsnok – a Rendészeti Osztály vezetője – minden esetben megvizsgálta az elővezetés végrehajtását, és megállapította, hogy az intézkedés szakszerű és arányos volt, még akkor is, ha egyáltalán nem került sor elővezetésre (mert az illetőt nem találták, vagy a helyszínen rendezte a tartozását).

2.1. A 2013. május 27-én végrehajtott rendőri intézkedésekkel összefüggő iratok

A Tiszaújvárosi Rendőrkapitányság munkatársai 2013. május 27-én Köröm és Kesznyéten községekben összesen 23 ügyben, 18 személy elővezetése miatt jártak el (három személynek két-két, egy személynek három szabálysértési ügye is volt, amelyben a helyszíni bírságot nem fizették meg).

A bírságokat az alábbi szabálysértések miatt szabták ki:

- közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése:
  1. kötelező kerékpártartozékok hiánya – hét esetben (háromszor ötezer, kétszer tízezer, kétszer húszezer Ft)
  2. kerékpárút helyett az úttesten kerékpározás (ötezer Ft)
  3. szabálytalan személyszállítás kerékpárral két esetben (tízezer Ft, 35 ezer Ft)
  4. láthatósági mellény hiánya este, országúton kerékpáros, illetve gyalogos esetén (ötezer Ft, húszezer Ft)
  5. oldalra kinyúló rakomány szállítása kerékpárral öt esetben (egyszer ötezer, háromszor tízezer, egyszer 22 ezer Ft)
  6. jobbra tartási kötelezettség megsértése kerékpárral (tizenötezer Ft)
  7. úttesten gyaloglás két esetben (ötezer Ft, húszezer Ft)
- köztisztasági szabálysértés (ötezer Ft)
- személyazonosság igazolásával kapcsolatos köteleességek megszegése (húszezer Ft)
- tulajdon elleni szabálysértés (húszezer Ft)

A szabálysértési eljárás menete a következő volt: A 2012. április és augusztus között (egy ügyben 2011 szeptemberében) elkövetett szabálysértések miatt jellemzően helyszíni bírságot szabtak ki, amit az érintett személy nem fizetett meg és közérdekű munkával sem váltott meg.

A bíróság a meg nem fizetett bírságokat 2012. szeptember és 2013. január közötti időszakban meghozott végzéseiben elzárásra változtatta át.³

³ Az egyik ügyben a Tiszaújvárosi Járásbíróság végzésének rendelkező része és az indokolása két különböző személyt (egy nőt, illetve egy férfit) jelöl meg eljárás alá vont személyként (4.Szpá.875/2012/3.szám).

A rendőrség a végzéseket – 2012. november és 2013. február között – azzal a felhívással küldte meg az érintett személyeknek, hogy a bírságot a határozat kézhezvételétől számított öt napon belül befizethetik, ellenkező esetben az elzárás letöltése végett a kijelölt napon a bv. intézetben jelenjenek meg. A felhívások kibocsátása után több hónappal, 2013. május 9-én és 21-én került sor az elővezetési határozatok meghozatalára, majd ügyészi jóváhagyást követően az elővezetések május 27-i végrehajtására.

Köröm községben tíz személy ügyében jártak el: Négy személyt nem tudtak elővezetni, mert nem találták őket.

Egy személyt nem vezettek elő, mert nem találták, de a vele szemben kiszabott egyik bírság aznapi befizetését igazoló csekket a felesége bemutatta.

Egy személyt nem vezettek elő, mert a bírságot már korábban befizette.

Egy személyt (egy nőt) szintén nem vezettek elő, mert a bírságot a helyszínen kifizette.

Három személyt (köztük egy nőt) – igazoltatásukat és ruházatuk átvizsgálását követően, kényszerítő eszköz alkalmazása nélkül – elővezettek.

Kesznyéten községben nyolc ügyben intézkedtek: Öt személyt (köztük egy nőt) nem tudtak elővezetni, mert nem találták őket.

Három személyt – igazoltatásukat és ruházatuk átvizsgálását követően, kényszerítő eszköz alkalmazása nélkül – elővezettek.

Az eljáró rendőrök tehát egy esetben sem alkalmaztak kényszerítő eszközt az elővezetett személyekkel szemben.

A vizsgálat megállapításai

1. A hatásköröm tekintetében

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése értelmében az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint a hatóság tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. A (4) bekezdés kimondja, hogy az alapvető jogok biztosa a hatóságok tevékenysége során felmerült, az alapvető jogokkal kapcsolatos visszásság megszüntetése érdekében hivatalból eljárást folytathat. A hivatalból indított eljárás természetes személyek pontosan meg nem határozható, nagyobb csoportját érintő visszásság kivizsgálására vagy egy alapvető jog érvényesülésének átfogó vizsgálatára irányulhat.

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdés f) pontja alapján a rendvédelmi szerv az alapvető jogok biztosa által vizsgálható hatóságnak minősül. A központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 1. § (5) bekezdés a) pontja szerint a rendőrség rendvédelmi szerv.

2. Az érintett alapvető jogok tekintetében

Az Alaptörvény II. cikke alapján az *emberi méltóság* sérthetetlen, minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz. Az alkotmánybírósági gyakorlat szerint a méltóság az emberi élettel eleve együtt járó minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, s ezért minden emberre nézve egyenlő. Az egyenlő méltósághoz való jog az élethez való joggal egységben azt biztosítja, hogy ne lehessen az emberi életek értéke között jogilag különbséget tenni. Emberi méltósága és élete mindenkinek érinthetetlen, aki ember, függetlenül fizikai és szellemi fejlettségétől, illetve állapotától, és attól is, hogy emberi lehetőségéből mennyit valósított meg, és miért annyit.⁴

Az egyenlő méltóság alapjoga indokolja és tölti meg tartalommal az Alaptörvény

⁴ 64/1991. (XII. 17.) AB határozat

XV. cikk (2) bekezdésében foglalt *megkülönböztetés-mentes bánásmódhoz való jogot*, amelynek értelmében Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja. Az Alkotmánybíróság szerint „a megkülönböztetés tilalma arra vonatkozik, hogy a jognak mindenkit egyenlőként (egyenlő méltóságú személyként) kell kezelnie, azaz az emberi méltóság alapjogán nem eshet csorba.”⁵

Az Alaptörvény IV. cikke biztosítja a *személyes szabadsághoz való jogot*. A személyes szabadság alapjogát (büntető) törvény korlátozhatja. Az egyes korlátozó rendelkezések csak akkor fogadhatók el alkotmányosnak, ha az általuk elérni kívánt és alkotmányosan elismert célhoz képest a korlátozás szükségszerű és arányos. Az arányosság értékeléséhez hozzátartozik az is, hogy a korlátozás folytán esetleg bekövetkező és eleve ki nem küszöbölhető sérelmek elfogadható mérvű enyhítésére garanciák legyenek. Megfelelő garanciák nélkül a szabadságelvonásra lehetőséget adó jogszabályok alkotmányosságuk válhat kétségessé.⁶

A személyes szabadsághoz való jog ugyanakkor nemcsak a büntetőeljárással összefüggésben vizsgálható, hanem valamennyi – a személyi szabadságot valóban érintő – állami intézkedés alkotmányossági megítélésekor. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a személyes szabadsághoz és a szabad mozgáshoz való jogok egymásra vonatkoztatása alapján a személyes szabadsághoz való jog érdemben felhívható valamennyi, a mozgás és a helyváltoztatást is korlátozó jogszabály alkotmányossági megítéléséhez.⁷

Az Alaptörvény XXIV. cikke kinyilvánítja a *tisztességes (fair) hatósági eljáráshoz való jogot*, amely szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék; valamint ahhoz, hogy a hatóságok törvényben meghatározottak szerint indokolják a döntéseiket. A korábban a jogállamiság, jogbiztonság elvéből levezetett tisztességes eljáráshoz való jog az Alaptörvényben már önálló alkotmányjogi normaként fogalmazódik meg az Európai Unió Alapjogi Chartája 41. cikkével összhangban.

3. A vizsgálat érdemében

3.1. A bírságok kiszabásának gyakorlata

Az iratok alapján megállapítható, hogy az eljáró rendőrök jellemzően 2012. április és június között leggyakrabban kerékpárral elkövetett szabálysértések, azon belül is a kötelező kerékpártartozékok hiánya miatt szabták ki a legtöbb helyszíni bírságot.⁸

Az alapvető jogok országgyűlési biztosának munkatársai 2013 áprilisában, két Borsod-Abaúj-Zemplén megyei kistéleplülés (*Baktakék és Kázmárk*) helyszíni vizsgálata során már találtak hasonló problémával. A roma lakosság tapasztalata szerint a kerékpárok felszerelésének hiányosságai miatt nagyon gyakran büntették meg őket az Encsi Rendőrkapitányság járőrei.

Az ombudsman az AJB-2050/2013. számú jelentésében leszögezte, hogy a telepi roma emberek jövedelem híján, mélyszegénységben élve jellemzően nem tudják a KRESZ előírásainak megfelelően felszerelni a kerékpárjukat. Személygépkocsival javarészt nem rendelkeznek, ezért feltételezhetően nagyobb arányban használnak kerékpárt, mint a nem roma lakosok. A rendőr ugyanakkor köteles intézkedni, ha a közbiztonságot, a közrendet sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel.

⁵ 9/1990. (IV.25) AB határozat

⁶ 66/1991 (XII. 21.) AB határozat

⁷ 36/2000. (X. 27.) AB határozat (A szabad mozgás jogát az Alaptörvény XXVII. cikke deklarálja.)

⁸ A vizsgált 38 szabálysértési ügy közül 27 ügyben kerékpárral elkövetett szabálysértés (ebből 14 ügyben a kerékpártartozékok hiánya) miatt szabták ki bírságot. A bírságok összege 5 ezer Ft-tól 22 ezer Ft-ig terjedt.

A jelentés szerint a panaszok felvetik a közvetett hátrányos diszkrimináció gyanúját, illetve azt, hogy a kerékpárt használó roma lakosok szabálysértési helyszíni bírságolása etnikai ismérveken alapuló kiválasztás, ún. etnikai profilalkotás eredménye. A rendelkezésre álló információk alapján azonban sem a diszkrimináció megvalósulása, sem annak hiánya nem volt megállapítható a vizsgált ügyben.

A felmerült problémák elemzése érdekében ugyanakkor a biztos szükségesnek látta a rendőrség és a nemzetiségi önkormányzat együttműködését, ezért 2013 júliusában *felkérte* a *Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Rendőr-főkapitányság vezetőjét*, hogy a kerékpárok felszerelésének hiányosságaival kapcsolatos szabálysértések megelőzése érdekében egyeztessen a Területi Roma Nemzetiségi Önkormányzattal, és lehetőség szerint együttműködési megállapodás keretében tisztázzák, hogy a megyei rendőr-főkapitányságon belül működő megyei baleset-megelőzési bizottság milyen segítséget tud nyújtani a megyei roma közösségek részére a biztonságos kerékpározás elősegítése – esetlegesen a kerékpár használathoz előírt eszközök (csengő, első és hátsó világítás, láthatósági mellény) biztosítása és a kerékpáros közlekedéssel kapcsolatos oktatás megszervezése – érdekében.

A *megyei rendőrfőkapitány* 2013 augusztusában és szeptemberében adott *válasza* szerint az Országos Rendőr-főkapitányság rendészeti főigazgatójának 2013. januári irányelve – a gyalogosok és kerékpárosok biztonságának javítása érdekében – egész évre vonatkozó feladatként határozta meg a közúti célellenőrzések végrehajtását a gyalogosok és a kerékpárosok tekintetében. Az irányelv alapján a megyei rendőrfőkapitány helyettese 2013. februári átiratában – a személyi sérüléssel járó közlekedési balesetek megelőzése érdekében – meghatározta a gyalogosok és kerékpárosok folyamatos és visszatérő ellenőrzésének végrehajtását, figyelemmel arra is, hogy 2013. február 10-ig a személyi sérüléssel járó közlekedési balesetek 10,5 %-át okozták – jellemzően ittas – kerékpárosok, szemben az előző évi 5,5 %-kal. Aktív felvilágosító és balesetmegelőző tevékenységet követően a rendőrség a fokozatosság elvét betartva a szabályszegőket kezdetben figyelmeztetésben részesítette. 2013 első félévében Baktakéken 4, Kázmárkon 27 alkalommal szabtak ki helyszíni bírságot kerékpárossal szemben, elsősorban nem megfelelő műszaki állapotú kerékpár használata miatt (27 eset). A kiszabott helyszíni bírságok jelentős része a legkisebb összeg, 5000 Ft volt. (Az érintett településeken a fő közlekedési eszköz a kerékpár, ezért a kerékpárral elkövetett szabálysértések száma is magas.)

Az ombudsmani ajánlás nyomán felmérték, hogy a két településen – a hátrányos helyzetű roma lakosság megsegítése érdekében – összesen 100 db kerékpárt kell ellátni tartozékokkal, melynek érdekében az Országos Balesetmegelőzési Bizottságtól (OBB) anyagi forrást igényeltek 100 db első- és hátsó világítóberendezés, küllőprizma, illetve láthatósági mellény beszerzéséhez. Az OBB a tartozékok beszerzésére összesen 378 000 Ft-ot biztosított. Az ajánlásban foglaltakkal egyetértve felvették a kapcsolatot a területi roma nemzetiségi önkormányzattal, melynek eredményeként 2013 szeptemberében Kázmárkon – mintegy 60 fő helyi lakos részvételével – oktatást tartottak. A kerékpáros balesetek megelőzésére koncentráció és a kötelező tartozékokat ismertető előadásokat követően a helyi érdeklődők a kerékpárokra szerelhető baleset-megelőzést szolgáló eszközöket vehettek át. A későbbiekben Baktakéken is tervezték hasonló előadás megszervezését. Az ombudsman nagyra értékelte a megyei rendőrfőkapitány erőfeszítéseit.

A roma lakossággal szemben a kerékpárok hiányos felszereltsége miatt folytatott bírságolás gyakorlatát korábban a *Magyar Helsinki Bizottság* és az *Egyenlő Bánásmód Hatóság* (EBH) is vizsgálta. Az EBH azért indított eljárást, mert – a helyi jegyző jelzése alapján – felmerült a gyanú, hogy a Nógrád megyei Rimócon szinte kizárólag roma származású kerékpárosokkal szemben szabnak ki bírságot a biciklik hiányos felszerelése miatt.

A Hatóság megállapította, hogy a rendőrök egyedi intézkedései ugyan jogszerűek voltak, de a szabálysértési gyakorlat összességében sérthette a roma közösség egyenlő bánásmódhoz való jogát.⁹

Jelen vizsgálat elsősorban a 2013. májusi rendőri intézkedésekre és az intézkedések alapját képező szabálysértési ügyekre fókuszált, az erre vonatkozó iratok alapján pedig arra nézve nem lehetett következtetést levonni, hogy a roma lakossággal szemben gyakrabban intézkednek-e a rendőrök, vagy sem. A panaszos elsősorban azt sérelmezte, hogy gyakran megbírságozzák a romákat, ezért már nem mernek kerékpárral közlekedni, pénzük ugyanis nincs a kerékpárok felszerelésére.¹⁰

A Tiszaújvárosi Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztatása szerint – Kesznyéten községet illetően – 2012. első félévéhez képest (amikor a vizsgált szabálysértéseket elkövették) 2013. első félévében csekély mértékben csökkent a szabálysértési feljelentések és jelentősebb mértékben a helyszíni bírsággal sújtott személyek száma. Közlekedési – főleg kerékpárral összefüggésben elkövetett – szabálysértés észlelése esetén pedig gyakrabban éltek a figyelmeztetés lehetőségével.

A vizsgált ügyekben jellemzően a szabálysértési eljárásban kiszabható pénzbírságnál alacsonyabb összegű helyszíni bírságot szabtak ki a rendőrök, ez esetben a törvény alapján nincs lehetőség az elkövető személyes körülményeinek figyelembe vételére.

Mindezekre tekintettel a bírságozási gyakorlat tekintetében visszásság nem állapítható meg, de – *az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás előmozdításának alaptörvényi rendelkezését hangsúlyozva – szükségesnek tartjuk ismételten felhívni a megyei rendőrfőkapitány figyelmét a fenti társadalmi problémára és felkérni további lépések megtételére, különösen a nemzetiségi roma önkormányzatokkal együttműködve felvilágosító előadások szervezésére és a megfelelő forrás esetén baleset-megelőzést szolgáló kerékpártartozékok biztosítására.*

3.2. A szabálysértési eljárások lefolytatása

A szabálysértési eljárásokat általában a 2012. évi II. törvény (új Sztv.) alapján, helyszíni eljárás keretében folytatták le, melynek eredményeként helyszíni bírságot szabtak ki az eljáró rendőrök. Három esetben a szabálysértési hatóságként eljáró rendőrség határozatot hozott az elkövetővel szemben.

Az 1999. évi LXIX. törvényt (rég Sztv.) felváltó új Sztv. 2012. április 15-én lépett hatályba, a törvényt a hatályba lépése után elkövetett szabálysértésekre kell alkalmazni. Két szabálysértést még 2012. április 15. előtt követtek el, ezért ezen ügyekben még a régi Sztv. alapján folytatták le a szabálysértési eljárást.

⁹ <http://helsinki.hu/rendorsegi-lepesek-az-etnikai-aranytalansagok-kikuszobolesere>

A Hatóság megállapította, hogy „az önmagukban jogszerű és szakszerű egyedi rendőri intézkedések összeadó hatása etnikai aránytalanságok előidézéséhez vezethetett, ami ugyanakkor az egyedi rendőri intézkedések vizsgálata alapján a főkapitányság részéről – a helyszíni bírsággal sújtott személyek nemzetiségi hovatartozására vonatkozó adatok kezeléséhez szükséges törvényi felhatalmazás, és az erre vonatkozó adatok ismeretének hiányában – nem volt feltárható és ez által észlelhető”.

A Nógrád Megyei Rendőr-főkapitányság a közérdekű igényérvényesítőként eljáró Magyar Helsinki Bizottsággal 2012. áprilisában kötött egyezségében vállalta, hogy felhívják az állomány figyelmét az egyenlő bánásmód követelményének betartására, és a megyében szolgálatot teljesítő húsz rendőr részt vesz az EBH érzékenyítő tréningjén. A rendőrség továbbá két évig adatokat szolgáltat a térségben kerékpáros szabálysértések miatt kiszabott bírságokról, hogy az EBH megbizonyosodhasson arról, hogy a szabályokat a rendőrség mindenkivel szemben egyformán érvényesíti. A rendőrségen belül működő megyei baleset-megelőzési bizottság pedig biztosítja a szükséges felszerelést (csengőt, lámpát és láthatósági mellényt) a kerékpárokhoz.

¹⁰ A panaszos a 2012. június 7-én, Miskolcon megtartott megyei roma-rendőr fórumon is megfogalmazta azon panaszát, hogy a rendőrök – személyes körülményeikre tekintet nélkül – indokolatlanul magas bírságokat szabnak ki a romákkal szemben. Az emberek már nem mernek a falvakban az utcán közlekedni, mert félnek, hogy megbüntetik őket.

A régi Sztv. szerint a pénzbírságot meg nem fizetés esetén, ha adók módjára nem hajtható be, közérdekű munkára vagy elzárásra kellett átváltoztatni. Egynapi közérdekű munkának ötezer forint pénzbírság felelt meg. Az elzárásra történő átváltoztatás során ezer forinttól háromezer forintig terjedő összeg helyett egynapi elzárást kellett számítani.¹¹

A pénzbírságot elsősorban – az elkövető beleegyezése esetén – közérdekű munkára kellett átváltoztatni, ha az adók módjára történő behajtás nem vezetett eredményre. Ha az elkövető nem járult hozzá a közérdekű munkavégzésre kötelezéshez, a pénzbírságot elzárásra kellett átváltoztatni.¹²

Az egyik ügyben személyazonosság igazolásával kapcsolatos köteleességek megszegése miatt 20 ezer Ft pénzbírságot szabtak ki egy körömi lakossal szemben. A Tiszaújvárosi Rendőrkapitányság határozatának rendelkező része szerint „ha az adók módjára történő behajtás nem vezetett eredményre, a pénzbírságot – az elkövető beleegyezése esetén – 4 (négy nap) közérdekű munkára (5000 Ft/nap) kell átváltoztatni. Ha az elkövető nem járul hozzá a közérdekű munkavégzéshez, vagy annak feltételei nem állnak fenn, a pénzbírságot 20 (húsz) nap elzárásra (1000 Ft/nap) kell átváltoztatni. Az elzárásra történő átváltoztatásról a Tiszaújvárosi Városi Bíróság tárgyaláson dönt.”¹³

A másik ügyben közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése miatt marasztaltak el egy körömi lakost, megállapítva, hogy a pénzbírságot egy nap közérdekű munkára, illetve – az elkövető beleegyezésének vagy a közérdekű munkavégzés feltételeinek hiánya esetén – öt nap elzárásra kell átváltoztatni.¹⁴

A törvény ugyanakkor nem tartalmazott olyan kitétel, hogy a közérdekű munkavégzés feltételei nem állnak fenn. A rendőrség a határozataiban ráadásul azt sem állapíthatta volna meg jogszerűen, hogy a pénzbírságot hány nap elzárásra kell átváltoztatni, mert – a törvény által meghatározott mérlegelési jogkörében – kizárólag a bíróság dönthetett arról, hogy ezer forinttól háromezer forintig terjedő összeg helyett hány napi elzárást állapít meg.

Az új szabálysértési törvény hatályba lépésével a mérlegelés lehetősége megszűnt, így az új törvény alapján hozott rendőrségi határozatok már tartalmazhatják a tájékoztatást, hogy a pénzbírságot – meg nem fizetése esetén – a bíróság hány nap elzárásra változtatja át.¹⁵ A pénzbírság végrehajtásának szabályai is megváltoztak, az adók módjára történő végrehajtás megszűnt, ugyanakkor az önálló büntetesként is előírható közérdekű munka végzésének feltételeit részletesen szabályozták. A meg nem fizetett pénzbírság vagy helyszíni bírság helyébe lépő közérdekű munka végrehajtásáról az állami foglalkoztatási szerv gondoskodik, az elkövető itt köteles jelentkezni.¹⁶

Mindezekre tekintettel a vizsgálat eredményeként *megállapítható, hogy a rendőrségnek a régi szabálysértési törvény alapján folytatott eljárása visszásságot okozott az eljárás alá vont személyek tisztességes eljáráshoz való jogával összefüggésben, de a visszásság orvosolhatatlansága miatt, illetve az új törvényi szabályozásra figyelemmel intézkedést nem kezdeményezünk.*

3. 3. Az elővezetések elrendelése, illetve végrehajtása, különös tekintettel a kényszerítő eszközök (testi kényszer és/vagy bilincs) alkalmazására

¹¹ régi Sztv. 17. § (1), (4) és (5) bek.

¹² régi Sztv. 111. § (4) és (12) bek.

¹³ Ügyszám: 05805-1233/2011.szabs.

¹⁴ Ügyszám: 05805-512/2012.szabs. (A rendelkező rész szövege – az összegek/napok kivételével – szó szerint megegyezik az előző határozatban foglaltakkal.) A pénzbírságot elzárásra átváltoztató *Tiszaújvárosi Városi Bíróság* mindkét esetben leszögezte, hogy „mivel ... az adók módjára történő behajtás nem járt eredménnyel, közérdekű munkára pedig lehetőség nincs – a pénzbírság elzárásra átváltoztatásáról határozott.” A bíróság eljárását, illetve döntését – hatáskör hiányában – nem vizsgálhatom.

¹⁵ új Sztv. 12. § (1), 13. § (1) bek.

¹⁶ új Sztv. 142. § (1)-(2) és 144. §

A szabálysértési elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 17/2012. (IV. 5.) BM rendelet értelmében a szabálysértési hatóság – a meg nem fizetett pénzbírságot (helyszíni bírságot) elzárásra átváltoztató bírói végzés kézbesítésével egyidejűleg – felhívást bocsát ki, melyben az elkövetőt felszólítja, hogy az elzárás letöltése érdekében a kijelölt napon jelentkezzen az adott bv. intézetben. Az elkövető elővezetését haladéktalanul el kell rendelni, ha a szabályszerűen kézbesített felhívás esetén a jelentkezésére meghatározott napot követő öt nap elteltével sem érkezett értesítés az elzárás foganatba vételéről, illetve a pénzbírságot (helyszíni bírságot) nem fizették meg.¹⁷

A vizsgált ügyekben a haladéktalan elrendelést előíró jogszabályi rendelkezést figyelmen kívül hagyva került sor az elővezetések tömeges elrendelésére, majd ezt követően a sérelmezett, „razziaszerű” végrehajtására, jellemzően csekély súlyú szabálysértések miatt. Olyan adat, mely szerint a rendőri intézkedések kifejezetten a roma lakosság megfélemlítésére vagy megkülönböztetésére irányultak volna, nem merült fel, az elővezetések egyidejű végrehajtását feltehetően valóban a célszerűség (költségtakarékosság) vezérelte. Május 14-én ráadásul nemcsak Kiscsécson és Girincsen, hanem Tiszaújvárosban is intézkedtek a rendőrök. A „razziaszerű” végrehajtás ugyanakkor a megfélemlítő szándék hiányában is alkalmas lehetett félelemkeltésre, valamint a hátrányos megkülönböztetés gyanúját felvető, nem szándékolt hatást is kiválthatott a roma lakosság körében. A „haladéktalan elrendelés”-re vonatkozó szabály következetes alkalmazásával a félelemkeltő-megkülönböztető értelmezés elkerülhető lett volna.

A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (Rtv.) értelmében a rendőr az elővezetés végrehajtása érdekében magánlakásba is bemehet.¹⁸ A megküldött iratok alapján Kiscsécscről három személyt, Girincsről egy személyt, Köröm községből három személyt (köztük egy nőt), Kesznyétenről szintén három személyt vezettek elő. Arra vonatkozó adat, hogy az érintett nő – akit egy napi elzárás letöltése miatt vezettek elő – milyen korú gyermek(ek)kel tartózkodott otthon, és gyermekei esetlegesen felügyelet nélkül maradtak volna, az elővezetéséről szóló jelentésben nem található, és erre vonatkozó konkrét panasz hiányában nem is vizsgálható.

A kapitányságvezető állításával – miszerint az intézkedő rendőrök egy elővezetett személlyel szemben sem alkalmaztak kényszerítő eszközt – ellentétben a 2013. május 14-én végrehajtott elővezetések során a rendőrök Tiszaújvárosban, Kiscsécson és Girincsen összesen négy személlyel szemben alkalmaztak kényszerítő eszközt: két személlyel szemben testi kényszert és bilincset, a másik kettővel szemben csak bilincset használtak. 2013. május 17-én pedig egy személlyel szemben alkalmaztak bilincset.

2013. május 14-én (9 órától 10.20-ig) Tiszaújvárosban, egy személlyel szemben – a rendőri jelentés szerint az Rtv. 47. §-a, illetve 48. § c) pontja alapján, szökésének megakadályozása érdekében – testi kényszert és bilincset alkalmaztak.¹⁹ A jelentésben az esemény rövid leírása a következő: „Jelentem, hogy 2013. május 14-én, 9 órakor szolgálatom alatt megjelentem Tiszaújváros, ... szám alatt az ott élő...elővezetése miatt. Nevezett elővezetését a Tiszaújvárosi Rendőrkapitányság ... számú határozata alapján rendelte [el], helyszíni bírság be nem fizetése miatt. Fenti címen nevezett elmondta, hogy az elővezetés alapjául szolgáló helyszíni bírságot nem fizette be, és azt jelenleg sem tudja befizetni.”

2013. május 14-én (9.10-től 10.20-ig) Kiscsécson, egy személlyel szemben – a rendőri jelentés szerint az Rtv. 47. §-a, illetve 48. § c) pontja alapján, szökésének megakadályozása érdekében – testi kényszert és bilincset alkalmaztak.²⁰ Az esemény rövid leírása: „Jelentem, hogy 2013. május 14-én, 9 óra 10 perckor szolgálatom alatt megjelentem Kiscséc, ... szám

¹⁷ 17/2012. (IV. 5.) BM rendelet 6. § (1) bekezdés

¹⁸ Rtv. 39. § (1) bek. f) pont

¹⁹ Ügyszám: 05050/2736/2013.ált.

²⁰ Ügyszám: 05050/2724/2013.ált.

alatt az ott lakó ... elővezetése miatt. Nevezett elővezetését a Tiszaújvárosi Rendőrkapitányság ... számú határozata alapján rendelte [el], helyszíni bírság be nem fizetése miatt. Fenti címen nevezett elmondta, hogy az elővezetés alapjául szolgáló helyszíni bírságot nem fizette be, és azt jelenleg sem tudja befizetni.”

2013. május 14-én (9.10-től 10.20-ig) Kiscsécson, egy másik személlyel szemben – a rendőri jelentés szerint az Rtv. 48. § c) pontja alapján, szökésének megakadályozása érdekében – bilincset alkalmaztak.²¹ Az esemény rövid leírása: „Szolgálatom teljesítése során a fenti napon és időben Kiscséc, ... szám alatti ingatlannál ellenőrzésünk alá vontuk a fent nevezett személyt, mivel a Tiszaújvárosi Rendőrkapitányság a ... számú határozatában a nevezett elővezetését rendelte el. Mivel ... kérdésre elmondta, hogy a részére korábban kiszabott 20.000 Ft helyszíni bírság összeget nem tudta kifizetni, ezért őt a Miskolc, Fazekas utcai bv. intézetbe elővezettem.”

2013. május 14-én (9.10-től 10.20-ig) Girincsen, egy személlyel szemben – a rendőri jelentés szerint az Rtv. 48. § c) pontja alapján, szökésének megakadályozása érdekében – bilincset alkalmaztak.²² Az esemény rövid leírása: „Szolgálatom teljesítése során a fenti napon és időben Girincs, ... szám alatti ingatlannál ellenőrzésünk alá vontuk a fent nevezett személyt, mivel a Tiszaújvárosi Rendőrkapitányság a ... számú határozatában a nevezett elővezetését rendelte el. Mivel ... kérdésre elmondta, hogy a részére korábban kiszabott 5000 Ft helyszíni bírság összeget nem tudta kifizetni, ezért őt a Miskolc, Fazekas utcai bv. intézetbe elővezettem.” Az elővezetéseket ugyanaz a hat rendőr hajtotta végre. A rendőrök 9 órakor Tiszaújvárosban alkalmaztak bilincset, 9 óra 10 perckor pedig már – egyidejűleg – Kiscsécson és Girincsen is.

2013. május 17-én, Kiscsécson, egy személlyel szemben – a rendőri jelentés szerint az Rtv. 48. § c) pontja alapján, szökésének megakadályozása érdekében – szintén bilincset alkalmaztak.²³

Az Rtv. 48. §-a alapján „a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására, ellenszegülésének megtörésére.”

A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 39. § (1) bekezdése értelmében „az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan.” A BM rendelet 41. §-a részletesen meghatározza, hogy mely esetekben indokolt különösen a bilincs alkalmazása, ezek között az elővezetés nem található.

A rendőri jelentések az esemény leírásakor a szökés veszélyének jelére egy esetben sem utalnak, azt semmilyen ténnyel nem támasztják alá, vagyis a bilincs alkalmazásának indokoltságára egyáltalán nem adnak magyarázatot.

²¹ Ügyszám: 05050/2731/2013.ált.

²² Ügyszám: 05050/2734/2013.ált.

²³ Ügyszám: 05050/2730/2013.ált.

„Jelentem, hogy a fenti napon 12 óra 15 perckor a fenti ügyszámú elővezetési parancs alapján megjelentem Kiscséc, ... szám alatti lévő ingatlannál... elővezetése céljából. A helyszínen intézkedés alá vontam, amely során megállapítottam személyi adatait, továbbá megállapítottam, hogy a részére [kiszabott] szabálysértési bírság (50.000 Ft) befizetését elmulasztotta, továbbá azt jelenlétemben sem tudja rendezni, ezért nevezettel közöltem, hogy előállítom a Tiszaújvárosi Rk-ra, majd onnan továbbszállításra kerül a BAZ Megyei Bv. intézetbe az elzárás végrehajtása céljából, amelyet megértett, így kezeinek hátrabilincselését követően ruházatát átvizsgáltam, majd a szolgálati szgk. jobb hátsó ülésén elhelyeztem, majd a Tiszaújvárosi Rk. előállító egységében elhelyeztem. Onnan továbbszállításra került a Bv. Intézetbe, ahol sérülés- és panaszmentesen átadásra került.”

A május 14-én készült rendőri jelentések – a május 27-én készült jelentésekkel szemben – az elővezetések és a kényszerítő eszközök alkalmazásának kezdő időpontját sem tartalmazzák hitelt érdemlően. A szolgálati előjáró ráadásul akkor is szakszerűnek és arányosnak minősítette az elővezetés végrehajtását, ha arra egyáltalán nem került sor, ami erősen kétségessé teszi, hogy a kényszerítő eszközök alkalmazására vonatkozó követelmények kötelező parancsnoki kivizsgálása jogszerűen és megalapozottan történt.²⁴

Mindezekre tekintettel *megállapítjuk, hogy a jogszabályi feltételeknek nem megfelelő rendőri bilincshasználat sértette az érintettek személyes szabadsághoz való jogát.*

Felhívjuk a rendőrség figyelmét arra, hogy az elővezetések jogszabályszerű, haladéktalan elrendelésével és végrehajtásával elkerülhető lett volna, hogy a rendőri erők tömeges megjelenése és intézkedése a roma lakosság körében komoly ellenérzést és félelmet keltsen.

Összességében megállapítható, hogy a rendőrség által az új szabálysértési törvény alapján lefolytatott szabálysértési eljárások, illetve kiszabott helyszíni bírságok jogszerűsége nem vonható kétségbe, ugyanakkor az elővezetések elrendelése, illetve végrehajtása (a kényszerítő eszközök alkalmazása) kifogásolható volt.

A hiányos felszerelésű kerékpárok által okozott balesetek megelőzése érdekében a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei rendőrfőkapitány által tett korábbi intézkedéseket üdvözlve – az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás elősegítése jegyében – szükségesnek tartjuk az intézkedések kiterjesztését a vizsgálatban érintett települések hátrányos helyzetű lakosságára is.

Intézkedéseink

A vizsgálatban feltárt, alapvető joggal összefüggő visszasság orvoslása érdekében az Ajbt. 31. § (1) bekezdése alapján *ajánlást teszek a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei rendőrfőkapitánynak*, gondoskodjon arról, hogy az irányítása alá tartozó rendőri szerveknél a bilincs használatára kizárólag a jogszabályi feltételek betartása mellett kerüljön sor.

Felkérem a megyei rendőrfőkapitányt arra is, hogy a jelentésben hivatkozott, AJB-2050/2013. számú ügyben megtett intézkedéseit (felvilágosító előadások szervezése és a baleset-megelőzést szolgáló kerékpártartozékok biztosítása) terjessze ki a jelen vizsgálattal érintett településekre, a későbbiekben pedig lehetőség szerint a megye más hátrányos helyzetű településeire is.

Budapest, 2014. május

Székely László sk.

Szalayné Sándor Erzsébet sk.

Melléklet: Az alkalmazott jogszabályok

1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről (Rtv.):

16. § (1) A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége nélkül is biztosítható.

34. § (1) A rendőr az elővezetést elrendelő határozatban vagy végzésben megjelölt személyt az abban megjelölt helyre kíséri vagy oda útba indítja.

²⁴ BM rendelet 38. § (3) A kísérés során alkalmazott bilincs alkalmazásának kivételével a kényszerítő eszköz alkalmazását követően a rendőr szolgálati előjárója haladéktalanul köteles kivizsgálni az alkalmazással összefüggő követelmények teljesülését. (5) A szolgálati előjáró a megállapításait írásban rögzíti, amelyben állást foglal a szakszerűség, szükségesség, jogszerűség, arányosság követelményének megtartásáról.

(2) Ha az elővezetés másként nem teljesíthető, az elővezetett személyt a rendőrségen a szükséges ideig - legfeljebb 12 óra időtartamra - vissza lehet tartani. A visszatartás időtartamának számítására az előállításra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

(3) Az elővezetés elrendelésének törvényességéért az elrendelő a felelős.

39. § (1) A rendőr magánlakásba bebocsátás vagy hatósági határozat nélkül nem léphet be, illetve nem hatolhat be, kivéve

f) az elővezetés végrehajtása érdekében;

47. § A rendőr - intézkedése során - az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.

48. § A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy

a) önkárosításának megakadályozására,

b) támadásának megakadályozására,

c) szökésének megakadályozására,

d) ellenszegülésének megtörésére.

1999. évi LXIX. törvény a szabálysértésekről (régi Sztv.):

17. § (1) A pénzbírságot meg nem fizetés esetén, ha adók módjára nem hajtható be, közérdekű munkára vagy elzárásra kell átválttatni.

(4) Egynapi közérdekű munkának ötezer forint pénzbírság felel meg.

(5) Az elzárásra történő átválttatás során ezer forinttól háromezer forintig terjedő összeg helyett egynapi elzárást kell számítani. A pénzbírság helyébe lépő elzárás - a 24. § (2) bekezdésében foglalt kivételével - egy napnál rövidebb és hatvan napnál több nem lehet.

111. § (1) A pénzbírságot, egyéb pénzösszeget az elkövetőnek a határozat jogerőre emelkedésétől számított harminc napon belül a pénzösszeg illetékbélyeggel történő lerovásával vagy más, külön jogszabályban meghatározott módon kell megfizetnie. Az okozott kár értékét a sértett részére kell megtéríteni.

(2) Ha a pénzbírság vagy egyéb pénzösszeg, illetőleg az okozott kár értékének megfizetésére kötelezett a határozat jogerőre emelkedésétől számított harminc napon belül nem fizeti meg a tartozást, a szabálysértési hatóság elrendeli a tartozás adók módjára történő behajtását.

(4) A pénzbírságot - az elkövető beleegyezése esetén - közérdekű munkára kell átválttatni, ha az adók módjára történő behajtás nem vezetett eredményre.

(5) A (4) bekezdésben foglalt határozat meghozatala előtt a szabálysértési hatóság - amennyiben nem az elkövető lakóhelye vagy tartózkodási helye szerint illetékes szabálysértési hatóság járt el - rövid úton megkeresi az elkövető lakóhelye vagy tartózkodási helye szerint illetékes települési, a fővárosban a kerületi önkormányzat jegyzőjét (a továbbiakban: jegyző), aki a település területén működő, közérdekű munka végzésére alkalmas munkahelyekről tájékoztatja a szabálysértési hatóságot.

(12) Ha az elkövető nem járul hozzá a közérdekű munkavégzésre kötelezéshez, a pénzbírságot elzárásra kell átválttatni.

(13) Az elzárásra átválttatásról az a helyi bíróság rendelkezik,

a) amelyik az ügyben érdemi határozatot hozott;

b) amelynek illetékességi területén a jogerős határozatot hozó szabálysértési hatóság fekszik;

(14) Az elzárásra átválttatás szükségességének fölmerülése esetén a szabálysértési hatóság az ügy iratait haladéktalanul megküldi a (13) bekezdésben meghatározott bíróságnak.

2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről (új Sztv.):

10. § Nincs helye szabálysértési elzárásnak, ha az eljárás alá vont személy

a) a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló törvényben meghatározott fogyatékos személy, illetve kórházi fekvőbeteg ellátásban részesülő személy,

b) a várandósság negyedik hónapját elérő nő, tizennegyedik életévét be nem töltött gyermekét egyedül nevelő szülő, vagy fogyatékos személy, illetve aki folyamatos ápolást, felügyeletet, illetve kiszolgálást igénylő hozzátartozójáról egyedül gondoskodik.

11. § (1) A pénzbírság legalacsonyabb összege - e törvény eltérő rendelkezése hiányában - ötezer forint, legmagasabb összege százötvenezer forint, szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértések esetén háromszázezer forint.

12. § (1) A pénzbírságot meg nem fizetése esetén a bíróság szabálysértési elzárásra változtatja át. E törvény eltérő rendelkezése hiányában az átválttatás során ötezer forintként egy napi szabálysértési elzárást kell számítani. A meg nem fizetett pénzbírságnak ötezerrel nem osztható részét nem kell figyelembe venni.

(2) Nem lép a meg nem fizetett pénzbírság helyébe szabálysértési elzárás, ha az eljárás alá vont személy

a) a 10. § a) és b) pontjában meghatározott feltételek valamelyikének megfelel,

b) azt a 13. §-ban meghatározottak szerint közérdekű munkával megváltotta.

- 13. § (1)** A szabálysértési hatóság határozatában tájékoztatja az eljárás alá vont személyt a meg nem fizetett pénzbírság közérdekű munkával történő megváltásáról. A határozatban a tájékoztatásnak ki kell terjednie arra, hogy ha az eljárás alá vont személy a pénzbírságot nem fizeti meg, helyébe milyen tartamú közérdekű munka lép, valamint arra is, hogy a közérdekű munka végrehajtása céljából az állami foglalkoztatási szervnél kell jelentkeznie. A meg nem fizetett pénzbírság helyébe ötezer forintoként hat óra közérdekű munkát kell meghatározni. A meg nem fizetett pénzbírságnak ötezerrel nem osztható részét nem kell figyelembe venni.
- (2) A közérdekű munka végrehajtása céljából a foglalkoztatást biztosító munkahelyekről az állami foglalkoztatási szerv - honlapján közzétett - nyilvántartást vezet.
- 24. § (1)** Nem lehet végrehajtani a szabálysértési elzárás büntetést, a pénzbírságot, a közérdekű munkát, a meg nem fizetett pénzbírság, illetve helyszíni bírság helyébe lépő szabálysértési elzárást és a nem teljesített közérdekű munka helyébe lépő szabálysértési elzárást, ha az alaphatározat jogerőre emelkedésétől számítva egy év eltelt.
- (2) Az elévülési időbe nem számít be a szabálysértési elzárás elhalasztására, illetve a pénzbírság esetében a halasztásra és a részletfizetésre engedélyezett idő.
- (3) Az elévülést félbeszakítja a szabálysértési elzárás, a meg nem fizetett pénzbírság végrehajtása iránt tett intézkedés. A félbeszakítás napjával az elévülés határideje újrakezdődik. A határozat jogerőre emelkedésétől számított két év elteltével nincs helye végrehajtásnak.
- (4) A helyszíni bírság végrehajtás elévülési idejének számítására az e §-ban meghatározott rendelkezések az irányadók.
- 72. § (2)** A szabálysértési hatóság elővezetését rendeli el annak az eljárás alá vont, illetve helyszíni bírsággal sújtott személynek, aki a szabályszerűen kézbesített felhívás ellenére a nem teljesített közérdekű munka, a meg nem fizetett pénzbírság, illetve helyszíni bírság helyébe lépő szabálysértési elzárás végrehajtására a kijelölt büntetés-végrehajtási intézetben, illetve a Kormány által rendeletben kijelölt intézményben a megadott határnapon nem jelenik meg.
- (3) Az elővezetést határozattal kell elrendelni. A (2) bekezdés szerinti esetben a határozatnak azt is tartalmaznia kell, hogy az eljárás alá vont személy mentesül az elővezetés foganatosítása, illetve a szabálysértési elzárás végrehajtása alól, ha az eljárás alá vont személy vagy más személy a pénzbírságot az elővezetés megkezdésekor vagy annak foganatosítása alatt hiánytalanul megfizeti és ezt igazolja.
- (4) A szabálysértési hatóság által elrendelt elővezetés esetén az elrendelés és az elővezetés között negyvennyolc órának el kell telnie.
- (5) A szabálysértési hatóságnak az elővezetés elrendeléséről az ügyészt haladéktalanul értesíteni kell. Az ügyész az elővezetést elrendelő határozatba, a szabálysértési eljárás irataiba elektronikus úton tekint be. Ha az ügyész az elővezetéssel nem ért egyet, az elővezetés napját megelőző napig határozattal az elővezetési határozatot hatályon kívül helyezi. Az elővezetés az ügyész által hozott határozatig nem hajtható végre.
- (7) Az elővezetés költségeit az elővezetett külön jogszabályban meghatározottak szerint köteles megtéríteni. Az elővezetés költségeinek megfizetésére az elővezetett személy kötelezhető, továbbá az az elővezetni rendelt személy is, aki az elővezetés sikertelenségéért felelős.
- 99. § (1)** Helyszíni intézkedés során a szabálysértés elkövetését elismerő személlyel szemben helyszíni bírság kiszabásának van helye.
- (2) A helyszíni bírság összege ötezer forinttól ötvenezer forintig, hat hónapon belül ismételt elkövetés esetén hetvenezer forintig terjedhet.
- (3) Ha az eljárás alá vont személy a helyszíni bírság kiszabását - a helyszíni bírság meg nem fizetése esetén alkalmazandó jogkövetkezményekről szóló tájékoztatás után - aláírásával igazoltan tudomásul veszi, a helyszíni bírság ellen nincs helye jogorvoslatnak.
- (5) Ha az elkövető a megadott határidőn belül nem fizeti meg a helyszíni bírságot, a meg nem fizetett helyszíni bírság végrehajtására a 12. §-ban foglaltak az irányadók.
- 140. § (1)** A szabálysértési elzárást kiszabó, illetve az átváltoztatásról rendelkező bíróság kérelemre, egészségi, családi vagy más fontos okból a szabálysértési elzárás, illetve a pénzbírság, a helyszíni bírság, valamint a közérdekű munka helyébe lépő szabálysértési elzárás végrehajtását legfeljebb hat hónappal elhalaszthatja. A kérelem előterjesztésének a szabálysértési elzárás megkezdésére előírt időpontig van helye.
- (2) A halasztást elutasító végzés ellen az elkövető és képviselője, fiatakorú esetén a törvényes képviselő is a végzés közlésétől számított három napon belül fellebbezhet. A fellebbezést a törvényszék a beérkezéstől számított három napon belül tanácsulésen bírálja el.
- 141. § (6)** Ha az elkövető a pénzbírságot, a helyszíni bírságot a határozat jogerőre emelkedésétől számított határidőn belül nem fizeti meg, a szabálysértési hatóság a meg nem fizetett bírság szabálysértési elzárásra átváltoztatásának szükségessége esetén az ügy iratait haladéktalanul megküldi
- a) bíróság által kiszabott pénzbírság esetén annak a járásbírósnak, amelyik az ügyben érdemi határozatot hozott,
- b) egyéb esetekben a végrehajtást foganatosító szabálysértési hatóság székhelye szerint illetékes járásbírósnak.

- (8) Ha a (7) bekezdés szerinti döntés meghozatalának nincs helye, a bíróság a meg nem fizetett pénzbírság, helyszíni bírság szabálysértési elzárásra átváltoztatásáról az iratok bíróságra érkezésétől számított negyvenöt napon belül dönt. A bíróság e végzésével szemben nincs helye jogorvoslatnak.
- 142. § (1)** A meg nem fizetett pénzbírság vagy helyszíni bírság - gépjárművezető távollétében kiszabott helyszíni bírság kivételével - közérdekű munkával történő megváltása érdekében az elkövető - a 10. § *a)* és *b)* pontjában meghatározott esetek kivételével - a pénzbírság befizetésére rendelkezésre álló határidő lejártát követő harmadik munkanapig személyesen jelentkezhet a lakóhelye vagy tartózkodási helye, ennek hiányában az elkövetés helye szerint illetékes állami foglalkoztatási szervnél. Ennek elmulasztása esetén a meg nem fizetett pénzbírságot, helyszíni bírságot - a 141. § (17) bekezdés kivételével - szabálysértési elzárásra kell átváltoztatni.
- (2) A meg nem fizetett pénzbírság vagy helyszíni bírság helyébe lépő közérdekű munka végrehajtásáról az állami foglalkoztatási szerv gondoskodik. Az állami foglalkoztatási szerv a 144. § (4), (8) és (11) bekezdésében foglaltak szerint köteles az elkövető részére közérdekű munkát - a nyilvántartása alapján - felajánlani.
- (3) A közérdekű munkát az elkövető hetenként legalább egy napon - a heti pihenőnapon vagy szabadidejében - díjazás nélkül végzi. A munkahellyel a közérdekű munka tartamára nem létesül munkaviszony.
- 143. § (1)** A szabálysértési hatóság a pénzbírság és a szabálysértési költség megfizetésére a megfizetésre nyitva álló határidőben előterjesztett kérelemre egy alkalommal legfeljebb hat havi halasztást adhat vagy engedélyezheti a pénzbírság, a szabálysértési költség legfeljebb hat hónapon keresztül, részletekben történő megfizetését. A halasztás, illetve a részletfizetés tárgyában hozott határozat ellen nincsen helye jogorvoslatnak.
- 177. § (1) a)** Aki ötvenezer forintot meg nem haladó értékre lopást, sikkasztást, jogtalan elsajátítást, orgazdaságot követ el, úgyszintén, aki e cselekmények elkövetését megkísérli, szabálysértést követ el.
- 196. § (1)** Aki
- a)* a közterületen, a közforgalom céljait szolgáló épületben, vagy közforgalmú közlekedési eszközön szemetet, ezeket beszennyezi,
- b)* a felügyelete alatt lévő állat által az *a)* pontban megjelölt helyen okozott szennyezés megszüntetéséről nem gondoskodik, szabálysértést követ el.
- (2) Aki települési hulladékot a közterületen engedély nélkül lerak, elhelyez, vagy nem a kijelölt lerakóhelyen rak le vagy helyez el, szabálysértést követ el.
- 221. §** Aki érvénytelen hatósági engedéllyel vagy jelzéssel, illetve olyan járművel vesz részt a közúti forgalomban, amelynek a műszaki érvényességi ideje lejárt, szabálysértést követ el.
- 224. § (1)** Aki a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendeletben (a továbbiakban: KRESZ) meghatározott közúti közlekedés szabályait megszegi, ha a 217-222. §-a szerinti szabálysértés nem valósul meg, szabálysértést követ el.

1/1975. (II. 5.) KPM-BM rendelet a közúti közlekedés szabályairól (KRESZ):

- 5. § (1)** A közlekedésben olyan járművel szabad részt venni,
- c)* amely a jogszabályban meghatározott műszaki és környezetvédelmi feltételeknek megfelel;
- 54. § (1)** Kerékpárral a kerékpárúton, a kerékpársávon vagy erre utaló jelzés (117/c. ábra) esetében az autóbusz forgalmi sávon, ahol ilyen nincs, a leállósávon vagy a kerékpározásra alkalmas útpadkán, illetőleg - ha az út és forgalmi viszonyok ezt lehetővé teszik - a lakott területen kívüli úton, a főútvonalként megjelölt úton az úttest jobb széléhez húzódva kell közlekedni.
- (6) A kerékpárral éjszaka és korlátozott látási viszonyok között abban az esetben szabad közlekedni, ha a kerékpáron vagy a kerékpároson
- a)* előre fehér-, hátrafelé piros színű, folyamatos vagy villogó fényt adó lámpát és fényvisszaverőt helyeztek el, és
- b)* lakott területen kívül kerékpáros fényvisszaverő mellényt (ruházatot) visel.
- (7) Tilos
- e)* kerékpáron oldalra kinyúló, előre vagy hátra egy méternél hosszabban kinyúló, a vezetőt a vezetésben akadályozó vagy a személy- és vagyónbiztonságot egyébként veszélyeztető tárgyat szállítani;

30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról:

- 33. § (1)** Elővezetést jogszabályban erre felhatalmazott hatóságok határozata vagy végzése alapján lehet foganatosítani.
- 34. § (1)** Az elővezetési határozatot vagy végzést a rendőr előzetes igazoltatás után ismerteti az elővezetendő személlyel, utána kézbesíti.
- (2) A rendőr lehetőséget ad arra, hogy az elővezetendő személy az évszaknak megfelelően felöltözzön, pénzét, élelmét, fontos személyi használati tárgyait - a saját és mások testi épségét veszélyeztető eszközökön kívül - magához vegye, a jelenlévő hozzátartozóitól elbúcsúzzon.

(3) El kell állni az elővezetéstől, ha azt a pénzbüntetést, pénzbírságot helyettesítő szabadságvesztés büntetés, elzárás végrehajtása céljából rendelték el, és az elővezetendő hitelt érdemlően igazolja a pénzbüntetés vagy pénzbírság kifizetését. El kell állni az elővezetéstől akkor is, ha elővezetés közben a kiszabott bírságot a postahivatalnál befizeti, ebben az esetben azonban az elővezetéssel kapcsolatban felmerült költségek megtérítését kezdeményezni kell.

38. § (2) A kényszerítő eszköz alkalmazásáról készített jelentés tartalmazza:

- a) hol, mikor, kivel szemben, mennyi ideig, milyen kényszerítő eszköz alkalmazására került sor, és ennek mi volt az indoka,
- b) a jogellenes magatartás abbahagyására történt-e felszólítás, ha nem, ennek mi volt az oka,
- c) a kényszerítő eszköz alkalmazására történt-e előzetes figyelmeztetés, ha nem, ennek mi volt az oka,
- d) keletkezett-e sérülés, és milyen fokú, valamint keletkezett-e anyagi kár,
- e) mi történt a sérülttel, ellátására történt-e intézkedés, ha nem, ennek mi volt az oka,
- f) a támadásra használt eszköz leírását, ha támadás miatt történt a kényszerítő eszköz alkalmazása,
- g) a tanúk természetes személyazonosító adatait és lakcímét, valamint
- h) az alkalmazást lehetővé tevő valamennyi jogszabályhelyre történő hivatkozást.

(3) A kísérés során alkalmazott bilincs alkalmazásának kivételével a kényszerítő eszköz alkalmazását követően a rendőr szolgálati előljárója haladéktalanul köteles kivizsgálni az alkalmazással összefüggő követelmények teljesülését.

(5) A szolgálati előljáró a megállapításait írásban rögzíti, amelyben állást foglal a szakszerűség, szükségesség, jogszerűség, arányosság követelményének megtartásáról. Ha megállapítása szerint a kényszerítő eszközök alkalmazására jogszabálysértő módon került sor, - ha annak jogszabályi feltételei fennállnak - az intézkedő rendőr ellen kártérítési, fegyelmi vagy kártérítési, fegyelmi és büntetőeljárást kezdeményez.

39. § (1) Az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan.

(3) A kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie:

- a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint
- b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

41. § (1) Bilincs alkalmazása az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben különösen azzal szemben indokolt

- a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,
- b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja,
- c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,
- d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,
- e) aki önkároosító magatartást tanúsít vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget,
- f) akinek fogvatartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja, vagy
- g) akit egyedül intézkedő rendőr állít elő.

17/2012. (IV. 5.) BM rendelet a szabálysértési elzárás végrehajtásának részletes szabályairól:

3. § (3) Az elkövetőt figyelmeztetni kell, hogy

- a) egynapi élelmet és tisztasági csomagot (tisztálkodó szerek, egy váltás fehérnemű) hozhat magával,
- b) hozzátartozója vagy az elkövető által megjelölt más személy csomagot küldhet az elkövető részére,
- c) a jelentkezés elmulasztása esetén elővezetését, továbbá annak eredménytelensége esetén a körözését rendelik el, és az elővezetés költségét a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvényben (a továbbiakban: Szabs. tv.) foglaltak szerint meg kell térítenie.

(4) Az elkövetőt tájékoztatni kell, hogy

- a) a Társadalombiztosítási Azonosító Jelét (TAJ számot) igazoló hatósági igazolványát,
- b) aktuálisan fennálló megbetegedéseire kezelőorvosa által rendelt, folyamatosan alkalmazott gyógyszeres kezelésére, gyógyászati segédeszközökre vonatkozó, rendelkezésére álló dokumentumokat (házi/szakorvosi ambuláns vizsgálati lap, lelet, kórházi zárójelentés, szakorvosi javaslat támogatással történő gyógyszerrendeléshez, előjegyzés járóbeteg szakvizsgálatokra, fekvőbeteg intézeti gyógykezelésre stb.), illetve aktuális egészségi állapotának megfelelő, dokumentummal igazoltan a kezelőorvos által rendelt gyógyszereit, gyógyászati segédeszközözeit hozza magával.

5. § (1) A szabálysértési hatóság a meg nem fizetett pénzbírságot, a meg nem fizetett helyszíni bírságot, valamint a nem teljesített közérdekű munkát elzárásra átváltoztató bírósági határozatot megküldi az elkövetőnek, a fiatalkorú elkövető esetén a fiatalkorú törvényes képviselőjének és a lakóhely szerint illetékes gyámhatóságnak, valamint a büntetés-végrehajtási intézetnek.

(2) Az átváltoztató bírósági határozat elkövetőnek megküldött példányához felhívást csatol, amely tartalmazza:
 a) a pénzbírság, a helyszíni bírság, illetve a közérdekű munka helyébe lépő elzárás tartamát, a Szabs. tv. 9. § (3) bekezdésének figyelembevételével,

b) azt a felhívást, hogy az elkövető melyik napon, melyik büntetés-végrehajtási intézetben jelentkezék,

c) a 3. § (3) és (4) bekezdésében meghatározott figyelmeztetést illetve tájékoztatást,

d) azt a figyelmeztetést, hogy a pénzbírság illetve helyszíni bírság az elzárás megkezdése előtt, illetve annak tartama alatt is megfizethető, és ez esetben az elkövető az elzárás végrehajtása (további végrehajtása) alól mentesül,

e) az ügyintéző aláírását és a szabálysértési hatóság körbélyegzőjét.

(4) A felhívást úgy kell kiadni, hogy azt az elkövető a büntetés-végrehajtási intézetben való jelentkezésre meghatározott időpont előtt legalább nyolc nappal megkapja.

6. § (1) A szabálysértési hatóság a bírósági határozatot az elkövető jelentkezésére meghatározott napot követő öt napig nyilvántartja. Az elkövető elővezetését haladéktalanul el kell rendelni, ha a szabályszerűen kézbesített felhívás esetén e határidő elteltéig az elzárás foganatba vételéről értesítés nem érkezett, illetve a pénzbírságot, a helyszíni bírságot nem fizették meg.

(3) Sikertelen elővezetés esetén az elővezetést az elővezetésre meghatározott naptól számított öt napon belül kell megismételni, kivéve, ha az elzárás elvülése ennél rövidebb idő alatt következik be.

7. § (1) Az elővezetést foganatosító rendőr az elővezetési határozatot az elkövetőnek - a készpénzáttalási megbízással együtt átadja. Ha az elkövető az elővezetés foganatosítása közben a pénzbírságot, illetve a helyszíni bírságot meg kívánja fizetni, erre a rendőrnek a helyszínen lehetőséget kell biztosítania vagy az elkövetőt a legközelebbi készpénzbefizetésre alkalmas helyre kell kísélnie.

(2) Ha az elkövető a pénzbírságot, helyszíni bírságot teljesen megfizette, a rendőr az elővezetést mellőzi, és az elővezetési határozat két példányára rávezeti, hogy a pénzbírság, helyszíni bírság megfizetése megtörtént. A rendőri szerv a határozat egy példányát az elővezetést elrendelőnek visszaküldi.

(3) Ha az elkövető a pénzbírságot, helyszíni bírságot nem fizette meg, őt a rendőr az elővezetési határozat három példányával a büntetés-végrehajtási intézetnek átadja. A határozat egy példányát a büntetés-végrehajtási intézet visszatartja, két példányon az elkövető átvételét igazolja, és azokat a rendőrnek visszaadja. A rendőri szerv az átvétel igazolását tartalmazó elővezetési határozat egy példányát az elővezetést elrendelő szervnek visszaküldi.

22/2012. (IV. 13.) BM rendelet a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény végrehajtásával kapcsolatos rendelkezésekről, valamint ahhoz kapcsolódó egyes rendeletek módosításáról:

20. § (1) A helyszíni bírság kiszabására jogosult szerv vagy személy három példányban (eredeti, másodlat és tőpéldány) tölti ki a helyszíni bírsághoz használt nyomtatványt.

(2) A nyomtatvány kitöltése előtt a személyazonosság megállapítására alkalmas igazolványból meg kell állapítani az eljárás alá vont személy személyi adatait.

(3) A helyszíni bírsághoz használt sorszámmal ellátott nyomtatványnak tartalmaznia kell:

a) az eljárás alá vont személy családi nevét, utónevét, születési helyét, idejét, anyja nevét, lakcímét, állampolgárságát,

b) személyazonosításra alkalmas igazolványának, vagy engedélyhez kötött járművezetés szabályainak megszegésével elkövetett szabálysértés esetén a vezetői engedély számát és típusát,

c) az elkövetés helyét, idejét, a történeti tényállás rövid leírását, a megvalósított szabálysértési tényállást, gépjárművel elkövetett szabálysértés esetén a forgalmi rendszámot, a közlekedési előéleti pont számát,

d) a kiszabott helyszíni bírság összegét,

e) tájékoztatást arról, hogy a meg nem fizetett helyszíni bírságot 5000 forintként 6 óra közérdekű munkával válthatja meg, valamint azt, hogy a bíróság 5000 forintként egy napi szabálysértési elzárásra változtatja át,

f) a helyszíni bírság kiszabására jogosult szerv nevét, az intézkedő személy azonosító számát, vagy nevét.